

Kohtuasi C-626/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

11. oktoober 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. september 2021

Kassatsioonkaebuse esitaja:

Funke Sp. zo.o.

Vastustaja Verwaltungsgericht Wien'i menetluses:

Landespolizeidirektion Wien (Viini liidumaa politseiamet)

Põhikohtuasja ese

Tooteohutus – RAPEXi suunised – Tõlgendamine – Ettevõtja õigus täiendada RAPEXi teadet – Taotlus – Pädevus – Kohtulik kaitse

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Direktiivi 2001/95/EÜ, määruse (EÜ) nr 765/2008 ja rakendusotsuse (EL) 2019/417 tõlgendamine; ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

Kas

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiivi 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT 2002, L 11, lk 4; ELT eriväljaanne 15/06, lk 447), mida on muudetud määrusega (EÜ) nr 765/2008 (ELT 2008, L 218, lk 30) ja määrusega nr 596/2009 (ELT 2009, L 188, lk 14), eelkõige selle artiklit 12 ja II lisa,

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrust (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT 2008, L 218, lk 30), eelkõige selle artikleid 20 ja 22, ning

– komisjoni 8. novembri 2018. aasta rakendusotsust (EL) 2019/417, milles sätestatakse üldist tooteohutust käsitleva direktiivi 2001/95/EÜ artikliga 12 ette nähtud Euroopa Liidu kiire teabevahetuse süsteemi RAPEX ja selle teavitamissüsteemi haldamise suunised (ELT 2019, L 73, lk 121), tuleb tõlgendada nii, et

1. vahetult neist sätetest tuleneb ettevõtja õigus täiendada RAPEXi teadet;
2. asjaomase taotluse lahendamise pädevus on Euroopa Komisjonil (komisjonil)

või

3. asjaomase taotluse lahendamise pädevus on vastava liikmesriigi ametiasutusel?

(Juhul kui vastus kolmandale küsimusele on jaatav)

4. kas (liikmesriigi) kohtulik kaitse sellise otsuse puhul on piisav, kui kaitset ei anta igäihele, vaid ainult ettevõtjale, keda (kohustuslik) meede puudutab, ametiasutuse võetud (kohustusliku) meetme suhtes?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (edaspidi „direktiiv 2001/95“), artikkel 12 ja II lisa

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (edaspidi „määrus nr 765/2008“), artiklid 20 ja 22

Komisjoni 8. novembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2019/417, milles sätestatakse üldist tooteohutust käsitleva direktiivi 2001/95/EÜ artikliga 12 ette nähtud Euroopa Liidu kiire teabevahetuse süsteemi RAPEX ja selle teavitamissüsteemi haldamise suunised (edaspidi „RAPEXi suunised“), artikkel 1 ja lisa

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Föderaalseadus, millega kehtestatakse politseieeskirjad seoses pürotehniliste toodete ja laengute ning suurtükisaluudiga (Bundesgesetz, mit dem polizeiliche

Bestimmungen betreffend pyrotechnische Gegenstände und Sätze sowie das Böllerschießen erlassen werden) – 2010. aasta pürotehnikaseadus (Pyrotechnikgesetz 2010, edaspidi „PyroTG 2010“), §-d 4–6, 27 ja 27a

Föderaalseadus, mis käsitleb kaitset ohtlike toodete eest (Bundesgesetz zum Schutz vor gefährlichen Produkten) – 2014. aasta tooteohutuse seadus (Produktsicherheitsgesetz 2004, edaspidi „PSG 2004“), §-d 1, 2 ja 10

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Turujärelevalve käigus, mida teostas Landespolizeidirektion Wien (Viini liidumaa politseiamet, edaspidi „LPD“) PyroTG 2010 § 27 lõike 1 alusel ühe pürotehniliste toodete müüja juures, tehti kindlaks, et mitme selle müüja juures ladustatud pürotehnilise toote kasutamine ei ole ohutu. Asjaomase müüja suhtes koostati otsus, millega kohaldati heligeneraatorite müügikeeldu ja kohustati teda PyroTG 2010 § 27a lõike 1 punkti 3 alusel need tooted tagasi kutsuma.
- 2 Järgnevalt algatas LPD turujärelevalveasutusena PyroTG 2010 alusel asjaomaste pürotehniliste toodete kohta RAPEXi teavitamismenetluse ja saatis vastavad teated komisjonile.
- 3 Kassatsioonkaebuse esitaja impordib RAPEXi teadetes nimetatud pürotehnilisi tooteid (teated nr A12/00297/20, A12/00290/20 ja A12/00289/20).
- 4 Kassatsioonkaebuse esitaja saatis 30. aprillil 2020 LPD-le kirja, milles ta taotles RAPEXi teadete täiendamist ja toimikuga tutvumise võimalust haldusmenetluse seaduse üldosa seaduse (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz, edaspidi „AVG“) § 17 alusel. Seejuures taotles kassatsioonkaebuse esitaja viidatud RAPEXi teadete täiendamist asjaomaste pürotehniliste toodete partiide numbrite (*badge number*) lisamisega, ning võimalust tutvuda RAPEXi teavitamismenetluse toimikuga eelkõige osas, mis puudutab RAPEXi teadetes A12/00289/20, A12/00290/20 ja A12/00297/20 märgitud toodete riskitaseme hindamist.
- 5 Verwaltungsgericht Wien'i (Viini halduskohus, edaspidi „halduskohus“) otsusega, mis on käesolevas asjas vaidlustatud, jäeti (kassatsioonkaebuse esitaja kaebuse alusel LPD 29. juuni 2020. aasta otsuse peale, mis nende taotluste kohta tehti rahuldamata nii taotlus tutvuda RAPEXi teavitamismenetluse toimikuga kui ka taotlus täiendada RAPEXi teateid. Kassatsioonkaebus Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) võeti menetlusse.
- 6 Põhjenduseks märkis halduskohus peamiselt seda, et RAPEXi teavitamismenetlus algab sellega, et turujärelevalveasutus saab teada RAPEXi rakendamisele viitavatest asjaoludest. „Kiirhoiatusteade“, mis kõnealuse süsteemi kohaselt tuleb esitada, tuleb kõne alla ainult piiriülese juhtumi korral. Turujärelevalveasutusena tegutsedes teostas LPD avalikku võimu PyroTG 2010 alusel. Siiski on siinkohal tegemist haldustoiminguga, ilma et antaks haldusakti (tehtaks otsust). RAPEXi kiirhoiatussüsteemi teated on nimelt reaalsed toimingud (st tegeliku tulemuse

saavutamisele suunatud pelk haldustoiming). Halduskohtulik kontroll on põhiseaduslikult ette nähtud ainult Austria põhiseaduse (Bundes-Verfassungsgesetz, B-VG) artiklites 131 ja 132, mille kohaselt võib haldusasutuse otsuse selle õigusvastasuse tõttu halduskohtus kaebusega vaidlustada ainult isik, kes väidab, et otsus rikub tema õigusi.

- 7 Kohtulik kaitse, mida nõuab direktiivi 2001/95 põhjendus 37, on põhimõtteliselt tagatud seeläbi, et RAPEXi teavitamismenetluse aluseks olevaid ametiasutuste meetmeid saab vaidlustada halduskohtus (ja seejärel kõrgema astme kohtutes, kes vaatavad läbi haldusasju). Seda, et sellistele ettevõtjatele nagu kassatsioonkaebuse esitajale (seega toote tootjale või importijale) oleks antud õigus esitada seoses asjaomaste aspektidega taotlus tutvuda toimikuga või täiendada RAPEXi teadet, õigusnormidest ei nähtu. Aga ka komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/417 (RAPEXi suunised) ei paku ühtegi pidepunkti oletuse tegemiseks, et kassatsioonkaebuse esitajal oleks taotluste esitamise õigus või menetlusosalise staatus RAPEXi teavitamismenetluses.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 8 Halduskohtu otsuse peale Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) esitatud kassatsioonkaebuses väitis kassatsioonkaebuse esitaja, et LPD haldustoiming avaliku võimu teostamisel puudutab teda kui ettevõtjat otseselt, mistõttu tal on Austria haldusmenetlusõiguse järgi menetlusosalise õigused (AVG § 8). Sellest saab (AVG § 17 alusel) tuletada ka õiguse tutvuda RAPEXi teateid käsitleva toimikuga. Õiguse kohta esitada taotlusi seoses haldustoimingutega RAPEXi teavitamismenetluses puudub Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) kohtupraktika. Eelkõige ei ole kohtupraktikat küsimuses, kas kassatsioonkaebuse esitaja kui asjaomase ettevõtja õiguse esitada taotlus, milles palutakse parandada või täiendada RAPEXi teadet või see eemaldada, saab otseselt tuletada RAPEXi suunistest. Samuti puudub kohtupraktika selle kohta, kas haldustoimingute puhul RAPEXi teavitamismenetluses on tagatud piisav kohtulik kaitse. Just nimelt RAPEXi teavitamismenetluses võetavad meetmed piiravad otseselt kassatsioonkaebuse esitaja kui ettevõtja võimalusi müüa oma tooteid Austria ja Euroopa turul. Seda võimendab asjaomaste pürotehniliste toodete partiide numbrite puudumine. Igasuguse õiguskaitse kasutamise keeld ametiasutuse läbiviidavas RAPEXi teavitamismenetluses avaldab üksikjuhtumist kaugemale ulatuvat mõju, sest ka kõigile teistele ettevõtjatele keeldutaks RAPEXi teavitamismenetluses andmast vastavat õiguskaitset.
- 9 LPD väidab vastuses kassatsioonkaebusele eeskätt, et LPD tegi asjaomase müüja suhtes otsuse, millega eemaldas pürotehnilised tooted turult. Müüjal oleks seega olnud võimalik sellele otsusele vastu vaielda ja sel viisil vaidlustada ametiasutuse võetud meede halduskohtus ja haldusasju läbi vaatavates kõrgema astme kohtutes. Viitega RAPEXi suuniste [II osa] jaotisele 3.4.3 ja alajaotisele 3.4.3.5 märgib LPD, et kassatsioonkaebuse esitajal oleks neil õiguslikel alustel olnud RAPEXi

menetluse igas etapis võimalus pöörduda pädeva asutuse, nimelt komisjoni poole, et saavutada esitatud RAPEXi teate parandamist või täiendamist. Lisaks on komisjonil RAPEXi suuniste [II osa] alajaotise 3.4.7.1 järgi õigus teade RAPEXist lõplikult eemaldada.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 10 Eelotsusetaotlusega palutakse eelkõige selgitada, kas RAPEXi suunistest tuleneb otseselt ettevõtja õigus taotleda RAPEXi teate täiendamist – kusjuures vajaduse korral tuleb selgitada ka pädevust – ja ettevõtja piisav kohtulik kaitse RAPEXi teatest tuleneva kahjuliku mõju eest.
- 11 Mis puudutab õigust RAPEXi teadet täiendada, siis viitavad Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul mitu RAPEXi suuniste sätet sellele, et ettevõtja õigust RAPEXi teadet täiendada ei ole liidu õiguses ette nähtud, mistõttu ei ole vastav taotlus lubatav.
- 12 Nii on teavitamismenetluse poolte ja ülesannete kohta märgitud, et ettevõtjad RAPEXi rakenduses teadete esitamisel otseselt ei osale (II osa jaotis 3.3.1). Eelkõige on RAPEXist teate lõplikku eemaldamist käsitlevates sätetes märgitud, et komisjon võib teateid RAPEXist eemaldada üksnes teate esitanud liikmesriigi taotlusel, kuna viimane kannab täielikku vastutust süsteemi kaudu edastatud teabe eest (RAPEXi suuniste II osa punkt 3.4.7.1.2).
- 13 See võib tähendada, et asjakohaste liidu õigusnormide kohaselt ei ole ettevõtjal õigust täiendada tema hinnangul ebatäielikku RAPEXi teadet, vaid RAPEXi teavitamismenetlus toimub üksnes komisjoni ja liikmesriigi (ametiasutuse) vahel, ilma et ettevõtjatel oleksid seejuures iseseisvad õigused.
- 14 Mis puudutab küsimust, kes on pädev lahendama ettevõtja taotlust täiendada RAPEXi teadet, siis räägivad Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul mitu sätet selle poolt, et taotlust on pädev lahendama vastava liikmesriigi ametiasutus. Nende sätete hulka kuulub näiteks RAPEXi suuniste II osa jaotis 3.2.4, mille kohaselt vastutab esitatud teabe eest teate esitanud liikmesriik ja komisjon ei võta endale mingit vastutust edastatud teabe eest, või RAPEXi suuniste I osa jaotis 5.4, mille kohaselt liikmesriigi ametiasutus teeb alati riskihindamise või kontrollib seda.
- 15 Muud sätted räägivad Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul seevastu komisjoni vastava pädevuse poolt. Nende sätete hulka kuuluvad näiteks RAPEXi suuniste II osa jaotis 3.4.3 ja alajaotis 3.4.3.2, mille kohaselt komisjon kontrollib teateid, et veenduda nende nõuetekohasuses ja täielikkuses, ning RAPEXi suuniste II osa jaotis 3.4.4, mille kohaselt komisjon kinnitab ja saadab RAPEXi rakenduse kaudu laiali kõik teated, mis hinnati täielikuks.

- 16 Mis puudutab kohtulikku kaitset, siis tuleb selgitada, kas RAPEXi suuniseid tuleb tõlgendada nii, et kohustuslikku meetet (mis võeti müüja suhtes, mitte aga kassatsioonkaebuse esitaja kui importija suhtes ja mille sisu on pürotehniliste toodete tagasikutsumine) tuleb käsitada üksnes lähtekohana, et liikmesriigi ametiasutused saaksid täiendavalt uurida asjaolusid, mis on RAPEXi teate esitamiseks vajalikud, ning eelkõige töödeldakse ja seejärel levitatakse lisaks kohustuslikule meetmele RAPEXi teates lisateavet. Sel juhul oleks ilmselt vajalik eraldi õiguskaitsemenetlus.

TÖÖDOKUMENT